Overvågning af ederfugl i Danmark 2026 i relation til adaptiv forvaltningsplan under AEWA

Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Dato: 23. november 2026 | **63**

AARHUS
UNIVERSITET
DCE – NATIONALT CENTER FOR MILJØ OG ENERGI

Datablad

Fagligt notat fra DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi

Kategori: Rådgivningsnotat

Titel: Overvågning af ederfugl i Danmark 2026 i relation til adaptiv forvaltningsplan under AEWA

Forfattere: Thomas Kjær Christensen[1], Thomas Bregnballe[1], Preben Berg[2] & Morten Frederiksen[1]
Institutioner: Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience[1], Privatperson[2]

Faglig kommentering: Jacob Sterup
Kvalitetssikring, DCE: Camilla Uldal
Ekstern kommentering: Der er ikke modtaget kommentarer.

Rekvirent: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

Bedes citeret: Christensen, T.K., Bregnballe, T., Berg, P., Mosbech, A. & Frederiksen, M. 2026. Overvågning af ederfugl i Danmark 2026 i relation til adaptiv forvaltningsplan under AEWA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 19 s. – Fagligt notat nr. 2026|63

Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse

Foto forside: Ederfugl. Træk ved Hyllekrog. Foto: Preben Berg

Sideantal: 19

Indhold

1 Indledning 4

2 Metode 6

2.1 Undersøgelsesområder 6
2.2 Bestandsovervågning - ynglefugle 8
2.3 Trækfugletællinger ved Hyllekrog 8
2.4 Fangst og mærkning af ynglende hunner 8
2.5 Databehandling 9

3 Resultater 10

3.1 Ynglefugle – han- og redetællinger 10
3.2 Tællinger af trækkende ederfugle ved Hyllekrog 12
3.3 Indeks for bestandsstørrelse 13
3.4 Fangst og mærkning af ynglende hunner 14

4 Diskussion og konklusioner 16

5 Tak 17

6 Referencer 18

1 Indledning

Siden midten af 1990'erne er der sket en markant tilbagegang i bestanden af ederfugl i det sydlige Skandinavien, omfattende den såkaldte Baltiske/Vadehavs-bestand (Baltic, North & Celtic Seas population) (Desholm m.fl. 2002, Ekroos m.fl. 2012). Frem til 2010 sås tilbagegangen primært i de svenske og finske yngleområder, mens den danske ynglebestand lå relativt stabilt på 23.000-25.000 ynglepar ved optællinger i både 1990, 2000 og 2010 (Christensen & Bregnballe 2011). Efter 2010 har den danske ynglebestand dog vist en markant tilbagegang på ca. 37 % frem til 2020, hvor bestanden omfattede 16.500-17.500 ynglepar (Christensen & Bregnballe 2024). Den samlede og fortsatte tilbagegang siden 1990 har medført, at ederfugl i Europa, omfattende den Baltiske/Vadehavs-bestand, er blevet opgraderet fra sårbar (VU) til truet (EN) på den europæiske rødliste ved de seneste revisioner af bestandsstatus under IUCN (IUCN rødliste, tilgået juni 2026). HELCOM har i den seneste rødliste vurderet ynglebestanden af ederfugl i Østersøen som kritisk truet (CR), og vinterbestanden som truet (EN) (HELCOM 2025).

I AEWA-regi er ederfugl senest opgraderet fra kategori B2 til den mere truede kategori A4 i 2018, og denne kategorisering medfører, at ederfugl ifølge AEWA-aftalen ikke må jages, medmindre der foreligger en international handlingsplan, som er baseret på adaptive forvaltningsprincipper (jf. AEWA 2023, 2026).

En international handlingsplan for ederfugl er nu udarbejdet under AEWA (Lehikoinen m.fl. 2022) og blev godkendt ved AEWA MOP8 i august 2022 (AEWA 2023). En adaptiv forvaltningsplan, der skal bidrage til implementeringen af den overordnede handlingsplan, er under udarbejdelse.

For at kunne imødekomme kravene til en adaptiv forvaltningsplan for ederfugl er der behov for en styrket overvågning af ederfugl i Danmark. Denne overvågning tager udgangspunkt i handlingsplanens anbefalinger om, hvilken overvågning, der er nødvendig for at kunne følge bestandens udvikling, samt for at vurdere, om ændringer i forvaltningspraksis har den forventede effekt. De vigtigste anbefalede overvågningsaktiviteter i handlingsplanen er:

- Regelmæssige, internationalt koordinerede flytællinger af ederfuglebestanden i Østersø/Nordsøområdet. Disse optællinger udføres i Danmark under det løbende NOVANA-program, og data vil blive inddraget i det omfang, det er relevant.
- Årlige optællinger af dele af bestanden, f.eks. lokale ynglebestande eller antal forårstrækkende ederfugle. Sådanne optællinger bør foretages i udvalgte områder, så de er repræsentative for bestanden. I Danmark overvåges én ynglekoloni (Saltholm) under NOVANA-programmet, dog ikke årligt.
- Årlige opgørelser af andelen af hunner i bestanden, idet kønsbalancen i øjeblikket er meget skæv pga. prædation på ynglende hunner (især i den østlige Østersø).
- Overvågning af ynglende hunners overlevelse, idet dette er den demografiske parameter, der har størst indflydelse på bestandsudviklingen. Overlevelsen bør overvåges i mindst én koloni med høj prædation (i Finland) og én koloni med lav prædation (fx i Danmark).

For at kunne imødekomme og opfylde de overordnede anbefalinger i AEWAs handlingsplan blev der i 2023 igangsat et tilpasset overvågningsprogram i Danmark, hvor følgende punkter indgik:

- Opgørelse af antallet af ynglepar af ederfugle i udvalgte områder i Danmark.
- Udførelse af tællinger af trækkende ederfugle ved Hyllekrog, Sydlolland, for
  1) at overvåge udviklingen i den del af trækvejsbestanden, der yngler øst for Danmark
  2) at overvåge udviklingen i andelen af hunner i Østersøens ederfuglebestand.
- Fangst og mærkning af ynglende ederfugle på Christiansø med henblik på at overvåge udviklingen i ynglende ederfuglehunners overlevelse.

Dette overvågningsprogram blev oprindeligt planlagt at skulle gennemføres årligt i perioden 2023-2032, som er gyldighedsperioden for den internationale handlingsplan for arten. Programmet er gennemført i 2023 og 2025-2026, men blev ikke prioriteret i 2024.

Nærværende notat giver en beskrivelse af de overvågningsaktiviteter, der blev udført i Danmark i 2026. Optællinger og rapportering er finansieret af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø ved en tillægsbevilling til 'Kontrakt om forskning og rådgivning inden for forvaltning af jagt, konfliktarter og invasive fugle og pattedyr' (Vildtkontrakten).

Foto: Preben Berg

2 Metode

2.1 Undersøgelsesområder

2.1.1 Udvalgte yngleområder

Ederfugl yngler i kolonier spredt over hele Danmark, og i alt 14 afgrænsede kolonier/yngleområder blev i 2023 udvalgt med henblik på at indsamle data til beskrivelse af bestandsudviklingen (Figur 2.1). De samme kolonier er søgt dækket i både 2025 og 2026, men dækningen af kolonier har grundet praktiske udfordringer ikke været fuldstændig i disse år. Kolonierne blev i 2023 udvalgt, så de dækker eventuelle regionale forskelle i bestandsudvikling. De oprindeligt udvalgte lokaliteter omfatter kolonier i Nørskov Vig og Nibe/Gjøl Bredning i Limfjorden, Nordre Rønner i Kattegat, Hou Røn og Svanegrunden i Østjylland, Odense Fjord, Rønø i Isefjord, Roskilde Fjord (hhv. Jyllinge Holme og den nordlige del af Roskilde fjord), Nakskov Fjord, Nekselø, Sejerø og Agersø (syd). Udover ovennævnte lokaliteter indgår Hyllekrog på Lolland og Christiansø i undersøgelsen, hvor der indsamles data på hhv. trækkende og ynglende ederfugle (se nedenfor). Data fra ynglekolonien på Saltholm indgår fra NOVANA-overvågningen, som er gennemført i 2021 og 2024 (optælles hvert tredje år). Optællingen fra Saltholm i 2024 er medtaget i sammenstillingen af data for 2025. Flere af de valgte kolonier dækker reelt over flere små øer eller holme, men behandles samlet (Tabel 2.1).

I 2026 blev optællingen ved Odense Fjord udvidet til at omfatte Hindsholm (Bogø, Mejlø, Enø) og Fyns Hoved for at inddrage alle de lokale områder med ynglende ederfugle og opnå bedre data. Disse tællinger vises separat og indgår tilsvarende kun i indeksberegningerne relativt til 2020, da de ikke er optalt i de første år i nærværende overvågningsprogram.

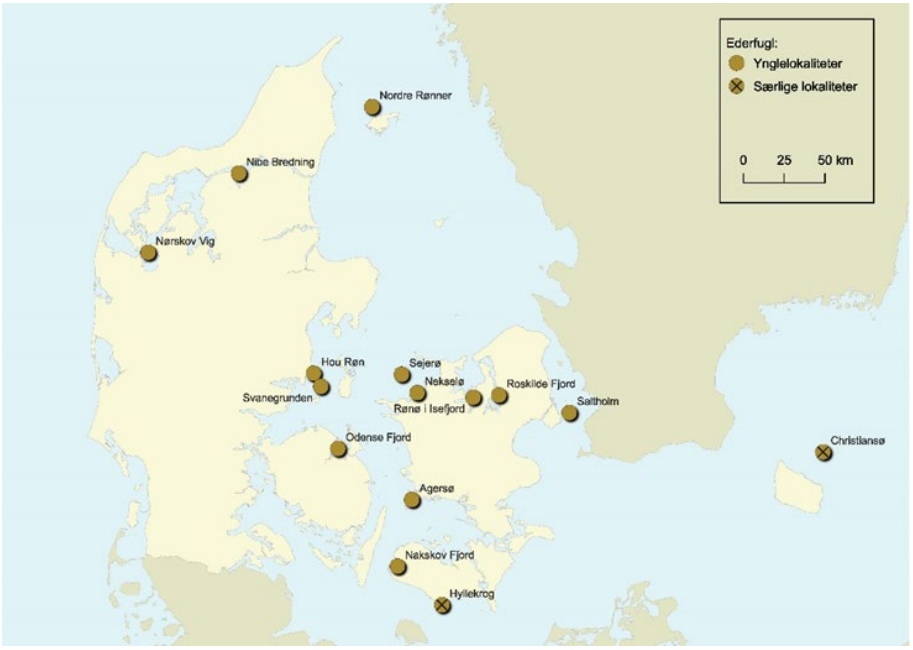

Figur 2.1. Den geografiske fordeling af de udvalgte ederfuglekolonier/yngleområder som er dækket af optællingen i ynglesæsonen 2026. Observationspunktet ved Hyllekrog på Lolland, hvor der blev gennemført optællinger og kønsbestemmelse af forbitrækkende ederfugle i 2026, og Christiansø, hvor der ud over optælling også er gennemført fangst og mærkning af ynglende ederfugle, er angivet med et kryds i cirklen.

Tabel 2.1. Oversigt over de regionale områder og lokaliteter optalt i 2026, med angivelse af de enkelte yngleøer og angivelse af tællemetode. I 2026 blev der optalt hanner omkring Fyns Hoved, og både hanner og reder på øer ved Hindsholm. Saltholm er optalt i 2024 og vil indgå i kommende tællinger i 2027 og 2030.

Område	Lokalitet
Limfjorden	[1]Nørskov Vig
	[3]Nibe/Gjøl Bredning (Kyø, Vår holme, Klosterholmen)
Nordlige Kattegat	[3]Nordre Rønner
Østjylland	Hou Røn (ikke optalt i 2026), [2]Svanegrunden
Odense Fjord	[3]Kyholm, [3]Trindelen, [3]Lammesø, [3]Boelsøre, [3]Bregnør Hage, [3]Vestermånen, [3]Midskov [3]Alø/Gabet, [3]Hasselø, [3]Hasselø Lilleø, [3]Espen Ø, [3]Dørholm, [3]Pludderholm, [3]Skalø, [3]Hennings Holm
Hindsholm	[1]Bogø, [1]Mejlø, [1]Enø
[3]Fyns Hoved	
Isefjord	[1]Rønø
Roskilde Fjord	[3]Jyllinge Holme (Tobaksholm, Yderste Holm, Flængholm, Langholm, Våddrager Holme, Lilleø)
	[3]Nordlige del (Hyldeholm, Gadekærsholm, Peberholm, Kølholm, Stenø, Stenø nord, Ammersholm)
Nakskov Fjord	Barneholm, Dueholm, Kåreholm, Munkeholm, Albuen, Enehøje, Rommerholm, Slotø, Vejlø, Smedeholm (ikke optalt i 2026)
Vestsjælland	[2]Nekselø
	[2]Sejerø
Storebælt	[2]Agersø (sydlige del)
Bornholm	[1]Christiansø
Øresund	Saltholm (ikke optalt i 2026)

[1]Lokaliteter, hvor der blev optalt både hanner og reder.

[2]Lokaliteter, hvor der kun blev udført redetællinger.

[3]Lokaliteter, hvor der kun er udført han-tællinger.

2.1.2 Tællinger af trækkende ederfugle

En meget stor andel af den samlede trækvejsbestand af ederfugl i Østersøen overvintrer i Danmark og i Vadehavsregionen. Hovedparten af disse ederfugle trækker gennem den sydlige Østersø og passerer syd om Lolland og Falster. Det formodes, at det ved tællinger af de forbitrækkende ederfugle er muligt at få et indeks for udviklingen i den del af bestanden, der yngler omkring Østersøen (bortset fra vestligste del af Østersøen såsom Det Sydfynske Øhav). Systematiske tællinger af forårstrækket har været gennemført ved Hyllekrog på Lolland over de sidste 17 år. Det har givet et billede af udviklingen i bestandsstørrelsen, og grundet nærværende projekt har disse tællinger kunnet fortsætte i 2026. Observationspunktet ved Hyllekrog er angivet i Figur 2.1.

Tællingerne ved Hyllekrog har også siden 2013 omfattet kønsbestemmelse af en stor andel af de trækkende fugle og giver derfor et billede af udviklingen i kønsbalancen i bestanden.

2.1.3 Overlevelsen hos ynglende hunner

Indtil 2017 har Christiansø Naturvidenskabelige Feltstation, CHNF, vedligeholdt et mærknings- og aflæsningsprogram af ynglende ederfuglehunner på Christiansø. Dette program udgør det mest omfattende af sin art i et område uden væsentlig prædation på ynglende hunner, og mærkning og genfangst er genoptaget med henblik på at indsamle data, der kan bruges til at beregne de ynglende hunners overlevelse. På grund af bestandsnedgangen på Christiansø er referenceområdet der blev benyttet indtil 2017 blevet udvidet med yderligere

delområder for at opnå et tilstrækkeligt antal mærkede fugle. Christiansø er angivet i Figur 2.1. Anders Mosbech står i samarbejde med CHNF for mærkning og aflæsning af ringmærkede ederfugle og indrapporterer data til DCE.

2.2 Bestandsovervågning - ynglefugle

I de udvalgte områder følges bestandsudviklingen gennem registrering af antallet af ynglende fugle. Antallet af ynglende fugle opgøres på to forskellige måder; ved tælling af hanner, der opholder sig tæt på kolonierne, og/eller ved tælling af reder i kolonierne. I 2026 blev der gennemført han-tællinger i 11 af de udvalgte 13 områder, hvoraf 3 også blev dækket af redetællinger (jf. Tabel 2.1). Planlagte tællinger på Hou Røn (tur aflyst pga. dårligt vejr) og i Nakskov Fjord (manglende optællere) blev ikke gennemført i 2026. Som nævnt indledningsvist indgår der derudover data fra optællingen i 2024 af ynglende ederfugle på Saltholm.

2.2.1 Optælling af hanner ved ynglekolonierne

Optælling af hanner gennemførtes i perioden ultimo marts til primo maj i de udvalgte områder (Tabel 2.1), og udførtes enten fra båd eller fra land. Ved hver tælling registreredes antallet af hanner inden for 500 meter fra kysten, da disse fugle normalt repræsenterer udparrede hanner, der følger deres hunner. Ved beregning af antal ynglepar korrigeres der efterfølgende for det overskud, der normalt er af hanner i bestanden (se nedenfor).

2.2.2 Optælling af reder

Optællingen af reder gennemførtes i perioden ultimo april til primo juni i de udvalgte områder (Tabel 2.1), og gennemførtes som totaltællinger, hvor hele ynglekolonien blev gennemgået. På grund af øens størrelse udføres redetællinger på Saltholm på udvalgte transekter, og den samlede bestand bliver opgjort ud fra ekstrapolering. Metoden er udarbejdet som en del af NOVANA-overvågningen af ederfugl og bramgæs (se Holm 2017). På Christiansø er kun området uden for murene samt Frederiksø talt op i alle årene, og derfor er denne tidsserie brugt her. Tidligere rapporterede tal for Christiansø er således ændret i dette notat, så de afspejler den konsekvent optalte del af kolonien.

2.3 Trækfugletællinger ved Hyllekrog

De systematiske registreringer af forårstrækket af ederfugle ved Hyllekrog blev gennemført dagligt i perioden 13. februar – 7. juni 2026. På grund af tæt tåge og havis (træk foregår langt fra kysten over åbent vand) blev der dog kun gennemført 5 dagstællinger af træk af ederfugle i perioden 13. - 22. februar.

Den anvendte metode er beskrevet i Berg & Bregnballe (2020) og Berg m.fl. 2026.

2.4 Fangst og mærkning af ynglende hunner

Ynglende ederfuglehunner på Christiansø blev fanget i det referenceområde, som tidligere er benyttet af CHNF samt yderligere delområder. Fuglene blev indfanget med ketcher mens de lå rugende på deres reder, og blev efterfølgende sluppet fri. Alle fugle vendte tilbage til rederne og fortsatte rugningen. Ringmærkede fugle blev aflæst, og ikke allerede mærkede fugle blev ringmærket. De ynglende hunners overlevelse vil blive estimeret ud fra de ind-

samlede fangst- og mærkningsdata i 2027, da et pålideligt estimat kræver adskillige års data. Beregningen vil blive udført med fangst-genfangst-metoder i programmet MARK.

2.5 Databehandling

Beregning af antal reder i en koloni ud fra det optalte antal hanner omkring kolonien sker på baggrund af en beregnet relation, som tager højde for et overskud af hanner i bestanden. I beregning af et bestandsindeks for overvågningsprogrammets kolonier anvendes et forhold på 0,55 rede per optalt voksen han. Denne korrektionsfaktor er baseret på 53 kolonier, hvor der i forbindelse med den nationale bestandsopgørelse i 2020 blev udført tællinger af både hanner omkring kolonien og af reder i kolonien i det samme år (Christensen & Bregnballe 2024). Det ville være for usikkert at anvende en korrektionsfaktor alene baseret på optællingerne i 2023, 2025 og 2026, idet kun fem kolonier blev dækket af både han- og redetællinger i 2023 og kun tre kolonier i 2025 og 2026. I kolonier hvor der både er talt hanner og reder, bruges resultatet af redetællingen i indeksberegningerne.

Et indeks for bestandsstørrelsen af ynglende ederfugle i 2026 blev beregnet ud fra årets estimerede antal reder i hver koloni (baseret enten direkte på redetællinger eller på hantællinger). For hver koloni blev forholdet mellem antal reder i 2026 og i den landsdækkende optælling i 2020 beregnet. Indekset blev beregnet både som uvægtet (gennemsnittet af indeks for alle kolonier), og vægtet for bestandsstørrelse (forholdet mellem summen af reder i de to optællinger).

Uvægtet indeks:

$$^1/_n \sum (C_{2026}/C_{2020})$$

Vægtet indeks:

$$\sum C_{2026} / \sum C_{2020}$$

Hvor C_{2026} er antal reder i hver koloni i 2026 (talt direkte eller estimeret ud fra antal hanner), C_{2020} er antal reder i hver koloni i den landsdækkende optælling 2020 og som er optalt i 2026, og n er antallet af optalte kolonier (11 i 2026).

Foto: Preben Berg

3 Resultater

3.1 Ynglefugle – han- og redetællinger

En oversigt over antallet af reder og hanner talt ved de udvalgte yngleområder i 2026 er vist i Figur 3.1 og Tabel 3.1. I Tabel 3.1 angives desuden det optalte/beregnede totale antal ynglepar for kolonier/yngleområder, hvor der i 2026 er gennemført tællinger, samt det totale antal reder optalt/beregnet i de enkelte kolonier i både 2025 og 2023.

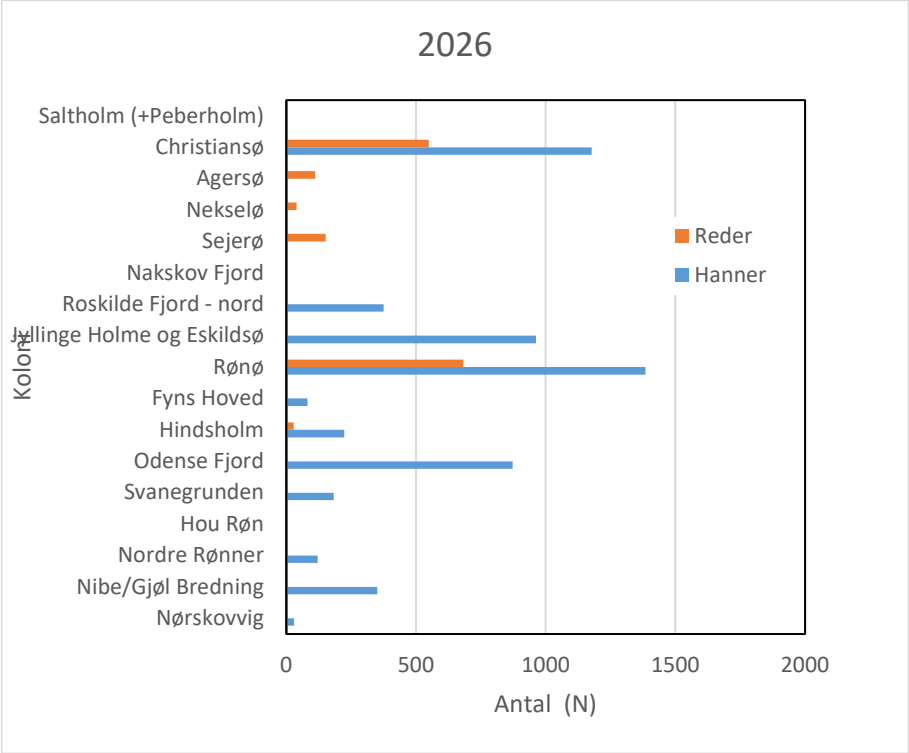

Figur 3.1. Antallet af optalte ederfuglehanner og ederfuglereder i undersøgelsesområderne i 2026.

Tabel 3.1. Antal hanner optalt omkring ynglekolonierne, og antal reder optalt i kolonierne i 2026. Desuden angives det beregnede antal reder i de kolonier, hvor der kun er talt hanner. Det totale antal reder (optalt og beregnet) er desuden vist for 2025 og 2023. Hindsholm og Fyns Hoved er kun optalt i 2026.

	2026					
Koloni/lokalitet	**Hanner (talt)**	**Reder (talt)**	**Reder (beregnet)**	**Total 2026**	**Total 2025**	**Total 2023**
Nørskov Vig	30	1		1	35	20
Nibe/Gjøl Bredning	350		193	193		54
Nordre Rønner	121		67	67	110	113
Hou Røn					273	272
Svanegrunden	183		101	101	75	89
Odense Fjord	873		480	480	1735	569
Hindsholm	223	28		28		
Fyns Hoved	81		45	45		
Rønø	1385	682		682	787	628
Jyllinge Holme	962		529	529	1006	481
Roskilde Fjord – nord	375		206	206	653	229
Nakskov Fjord						47
Sejerø		152		152	161	143
Nekselø		39		39	43	119
Agersø		111		111	99	119
Christiansø	1177	549		549	642	772
Saltholm (2024)					418	

Optællingerne af reder inkluderer registrering af rugende hunner, præderede reder samt reder med klækkede æg.

3.1.1 Udviklingen i de udvalgte kolonier

De udvalgte kolonier er tidligere optalt i forbindelse med nationale optællinger i 1990, 2000, 2010 og 2020. Udviklingen i denne periode fremgår af figur 3.2. For de fleste kolonier/områder ses en tilbagegang, mens der for enkelte er registreret fremgang. Kolonien på Rønø var i starten af 00'erne ramt af udbrud af fuglekolera, hvilket resulterede i den markante tilbagegang i 2010-tællingen.

Generelt ses de mest markante tilbagegange i kolonier, som har eksisteret i mange år, mens der ses fremgange i kolonier, der er etableret inden for de seneste par årtier.

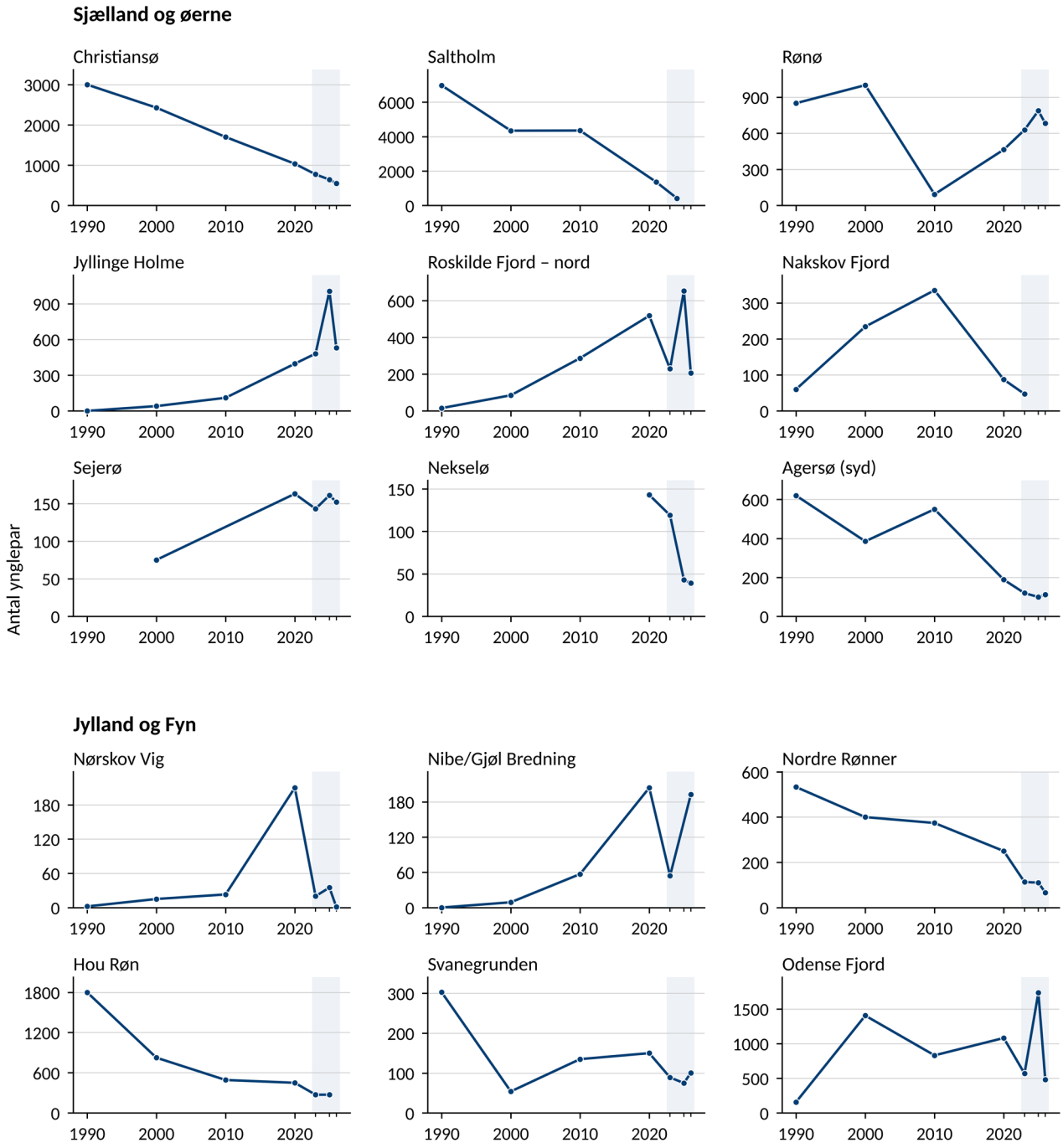

Figur 3.2. Udviklingen i antal ynglepar i de udvalgte kolonier 1990-2020 samt 2023, 2025 og 2026. Data for 1990, 2000, 2010 og 2020 er taget fra de nationale bestandsopgørelser (jf. Christensen & Bregnballe 2024), mens data for 2023, 2025 og 2026 repræsenterer nærværende overvågningsprogram (grå markering). Bemærk at tællinger på Saltholm blev udført i 2021 og 2024. Skalaen på y-aksen er forskellig mellem kolonierne.

3.2 Tællinger af trækkende ederfugle ved Hyllekrog

3.2.1 Antallet af trækkende ederfugle i 2026

Ved Hyllekrog på Sydlolland blev der registreret i alt 119.942 forbitrækkende ederfugle i 2026. Hertil skal lægges ekstra 8.800 individer, som estimeres at være trukket forbi uden for observationstiden (korrektion beskrevet af Berg & Bregnballe 2020). Samlet nås der dermed en total på 128.742 individer (dækkende alle døgnets lyse timer).

Januar var den koldeste i 16 år, og det kolde vejr fortsatte ind i februar. Derfor blev starten på de systematiske registreringer udsat til 13. februar. Fra denne dato og frem til og med 22. februar var der sammenlagt fem dage, hvor observationsforholdene var så ringe (bl.a. pga. tåge og tilstedeværelse af grødis fra kysten og langt ud på havet), at det ikke lod sig gøre at gennemføre registreringerne. Det blev estimeret, at forholdsvis få ederfugle var trukket forbi på de fem dage, hvor der ikke foretoges observationer. Således blev der på fire af de fem dage med observationer i perioden frem til og med 22. februar kun registreret mellem 18 og 91 forbitrækkende ederfugle og på en enkelt af dagene trak 214 individer forbi. Fra 23. februar til og med 7. juni blev de forbitrækkende ederfugle talt hver dag.

3.2.2 Udviklingen i antallet af trækkende ederfugle

I 2026 trak færre ederfugle forbi Hyllekrog end registreret i de foregående år. Således blev det forbitrækkende antal (inklusive korrektion for de ederfugle, der trak forbi uden for observationstiden) opgjort til 160.223 i 2023, til 140.820 i 2024 og til 138.417 i 2025. Antallet af forbitrækkende ederfugle har nu i en længere årrække ligget langt under de 410.000-415.000 ederfugle, der blev registreret på træk i 2009-2012. Udviklingen i antallet af forbitrækkende ederfugle er præsenteret i Berg m.fl. (2026), og i den artikel er de mulige årsager til nedgangen også diskuteret.

3.2.3 Andelen af hunner

Ligesom i de foregående forår blev der i 2026 kønsbestemt et meget stort antal af de ederfugle, der trak forbi ved Hyllekrog. I alt blev 86.104 individer kønsbestemt, hvilket svarer til 71,8 % af samtlige registrerede forbitrækkende ederfugle. Omkring 1,2 mio. ederfugle er blevet kønsbestemt ved Hyllekrog i årrækken 2013-2026.

Hunprocenten var i 2026 28,5 % (28,6 % hvis man inkluderer de fugle, der trak forbi uden for observationstiden). I 2023 var hunprocenten 29,4 %, i 2024 29,6 % og i 2025 var den 28,8 %. Andelen af hunner i 2026 er den laveste, der er fundet, siden registreringer af kønssammensætningen blev påbegyndt i 2013.

3.3 Indeks for bestandsstørrelse

Det totale, estimerede antal ynglepar i de optalte kolonier/yngleområder i 2026 var 3.182, mens de samme kolonier havde 4.972 par i den landsdækkende optælling i 2020. Sammenholdt med optællingen i 2020 var det uvægtede indeks for bestandsstørrelsen for ynglende ederfugle i 2026 således 0,62, mens det vægtede indeks var 0,64. De tilsvarende indeks for 2025 sammenholdt med 2020 var 0,90 og 0,96 og for 2023 sammenholdt med 2020 0,66 og 0,70.

Vurderet ud fra de beregnede indeks er ynglebestanden gået tilbage med 31-34 % fra 2025 til 2026, og på et niveau sammenligneligt med indekset for 2023. Mens ynglebestanden altså tilsyneladende faldt markant med 30-34 % fra 2020 til 2023, og steg med 35-37 % fra 2023 til 2025, er bestandsindeksene igen faldet fra 2025 til 2026. Det skal dog tages i betragtning, at det ikke er præcist de samme kolonier, som er talt i 2023, 2025 og 2026. Kolonien i Nakskov Fjord indgik kun i 2023, Saltholm kun i 2025, mens kolonien i Nibe/Gjøl Bredning ikke indgik i 2025 og Hou Røn ikke indgik i 2026. I indekset for 2026 indgår Hindsholm og Fyns Hoved, som sammenlignet med optællingen i 2020 er gået markant tilbage.

Siden den landsdækkende optælling i 2020 er der frem til 2026 samlet set sket en tilbagegang på 36-38%, hvilket dog dækker over store regionale frem- og tilbagegange i de forskellige kolonier i de tre optællinger. Overordnet er der registreret positive bestandsindeks for kolonierne Jyllinge Holme i Roskilde Fjord og Rønø i Isefjord ved alle tællinger og negative bestandsindeks for alle øvrige kolonier. Kolonierne i Odense Fjord og i den nordlige del af Roskilde Fjord udviser dog store udsving mellem de enkelte tællinger med positive bestandsindeks registreret 2025. I 2026 er kolonien i Nørskov Vig næsten forsvundet med kun en enkelt rede registreret. Denne tilbagegang skyldes forekomsten af havørne og ræv, som har forhindret ederfuglene i at yngle i området (pers. medd. Niels U. Pedersen).

Figur 3.3 viser udviklingen i de enkelte koloniers relative størrelse i forhold til den landsdækkende optælling i 2020, samt de beregnede vægtede og uvægtede indeks for bestandsstørrelsen.

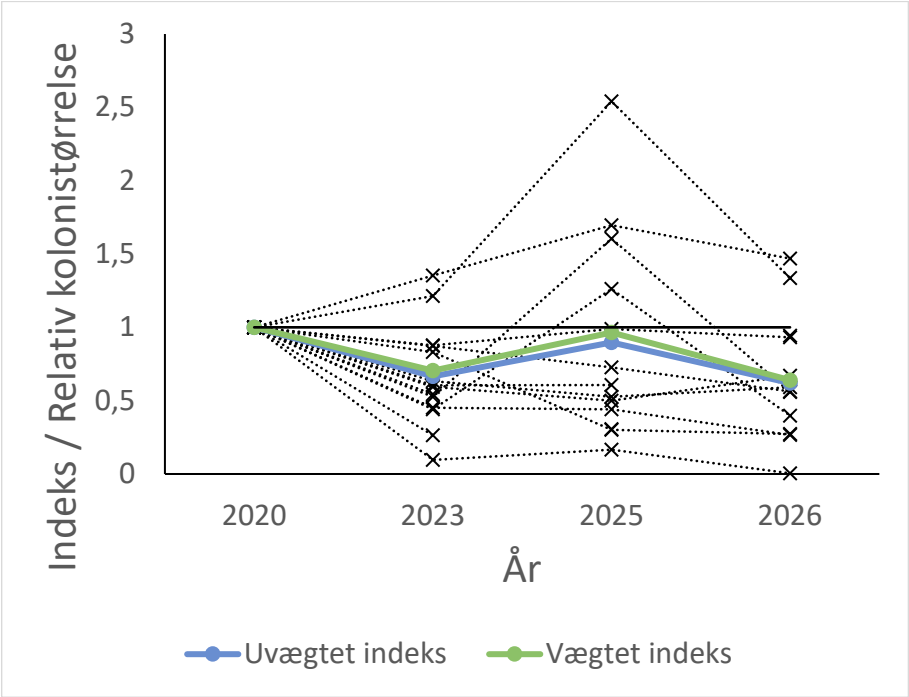

Figur 3.3. Udviklingen i relativ kolonistørrelse for de overvågede kolonier, sat i forhold til den landsdækkende optælling i 2020 (krydser og stiplede linjer). Værdierne er hermed på samme skala som de vægtede og uvægtede indeks for bestandsstørrelsen, som også er vist som henholdsvis grøn og blå linje. Den tynde sorte linje viser indeks eller relativ kolonistørrelse = 1, altså ingen ændring siden 2020.

3.4 Fangst og mærkning af ynglende hunner

Der blev i 2026 fanget i alt 53 ynglende ederfuglehunner på Christiansø. I alt var 23 af de fangne fugle tidligere ringmærkede, mens 30 umærkede fugle blev ringmærket. I 2023 blev fangst- og mærkningsaktiviteten af vejrmæssige årsager reduceret i forhold til den forventede indsats, men har i både 2025 og 2026 været gennemført med normal indsats.

Foto: Thomas Kjær Christensen

4 Diskussion og konklusioner

Som i 2023 og 2025 blev der i 2026 gennemført overvågning af en række udvalgte ederfuglekolonier (yngleområder) med henblik på at indsamle et repræsentativt materiale, der skal danne basis for en løbende vurdering af udviklingen i antallet af ynglende ederfugle i Danmark. Overvågningen omfattede yngleområder spredt over hele landet og dækkede cirka 35 % af den samlede danske bestand på ca. 17.000 ynglepar i 2020 (Christensen & Bregnballe 2024) og forventes at give et rimeligt balanceret overblik over bestandsudviklingen.

I nærværende notat er resultaterne af overvågningen præsenteret, ligesom der er udarbejdet et indeks for udviklingen i den danske ynglebestand af ederfugl. Med tre års data er usikkerheden på dette indeks stadig betydelig, men vil med fortsat dataindsamling gennem de kommende år opnå en bedre prædiktiv styrke. Ikke desto mindre tyder både optællingerne i de danske kolonier og tællingerne af forårstrækket på en fortsat nedgang i ederfuglebestanden. Data indsamlet i 2026 viser omtrent samme bestandsniveau som i 2023 og dermed en markant tilbagegang siden 2020. Data fra 2025 viste en knap så stor tilbagegang, kun 4-10 % under niveauet i 2020. Samlet er faldet fra 2020 til 2026 således estimeret til 36-38%.

Resultaterne fra både 2023, 2025 og 2026 viser store forskelle i de enkelte koloniers bestandsindeks. For kolonierne i Odense Fjord, Jyllinge Holme og Roskilde Fjord Nord ses stor variation mellem år med fremgang i specielt 2025 og lave indeks i 2023 og 2026. Kolonien på Rønø i Isefjord viser over alle tællinger en overordnet fremgang, mens bestanden på Sejerø viser en relativt stabil udvikling. For alle øvrige områder viser den generelle udvikling et relativt markant fald for de fleste kolonier fra 2020 til 2023 og derefter en mere jævn tilbagegang eller stabilitet, dog på nær for kolonien i Nørskov Vig, som med ét ynglepar registreret i 2026 nu stort set er forsvundet. Inddragelse af de nye områder ved Hindsholm og Fyns Hoved betyder, at der opnås et bedre datagrundlag for indeksberegningerne, hvis disse områder fortsat bliver optalt.

Nærværende undersøgelse omfatter også fangst og mærkning af ynglende ederfugle på Christiansø, som vil indgå i senere analyser af den årlige overlevelse. Der foreligger nu data for tre sæsoner, men data er endnu utilstrækkelige til at kunne understøtte valide analyser af ederfuglenes overlevelse. En sådan analyse planlægges gennemført i 2027.

Overvågningen i 2026 omfattede som i 2023 og 2025 daglige tællinger af de ederfugle, der undervejs til yngleområderne omkring Østersøen trækker forbi Hyllekrog på Sydlolland. Med en total på ca. 129.000 trækkende ederfugle i 2026, som er det laveste antal siden tællingerne startede i 2009, fortsætter den tilbagegang som de forrige års tællinger har vist, senest med ca. 138.000 i 2025 (Christensen m.fl. 2025). Under formodningen om, at de ederfugle, der trækker forbi Sydlolland, udgør en nogenlunde fast andel af Østersøbestanden, og at bestanden ikke har ændret overvintringsområder, kan den faldende udvikling tolkes som udtryk for den generelle tilbagegang registreret i den samlede Østersøbestand af ederfugle gennem de seneste 20-30 år (Christensen & Bregnballe 2024). Tilsvarende er andelen af hunner blandt de trækkende fugle også den hidtil laveste. I 2026 var andelen af hunner 28,6 %, mens den i 2023 og 2025 var henholdsvis 29,4 og 28,8 %.

5 Tak

En række foreninger og personer har bidraget til indsamling af data til dette overvågningsprogram i 2026. På foreningsniveau takkes Danmarks Jægerforbund ved Lene Midtgaard og Christiansø Naturvidenskabelige Feltstation for koordinering af tællinger og fangst og mærkning af ynglende ederfugle.

Danmarks Jægerforbund har formidlet kontakt til lokale jægere, der har bidraget med både han-tællinger og redetællinger. Her skal takkes Christian Raunstrup, Anders Raunstrup, Torben Raunstrup, Nicklas Rossing, Anders Bruun Nørring, Jon Thiim Bertelsen, Lars Abrahamsen, Per Alnor, Ivan Sørensen, Flemming Ditlev, Peter Knudsen, Carl-Johan Junge, Jan Kærgaard, John Friborg, Henning Bonemann, Jan Jensen, Finn Hansen, Claus Bendtsen, Martin Pollas, Jeanne Pedersen, Jan Rene Larsen, Gitte Ingelise Petersen, Lars Dinesen, Mads Syndergaard, Johan H.F. Castenschiold og Rune Skjold Tjørnløv.

6 Referencer

AEWA 2023. Agreement Text and Annexes. – As amended at the 8th Session of the Meeting of the Parties to AEWA 26 – 30 September 2022, Budapest, Hungary and corrected by the Contracting Parties via silence procedure with the effect as of 10 August 2023.

AEWA 2026. Agreement Text and Annexes. – As amended at the 9th Session of the Meeting of the Parties to AEWA 11 – 14 November 2025, Bonn.

Berg, P. & T. Bregnballe 2020: Forårstrækket af Ederfugle gennem Femern Bælt 2009-19: Trækkets forløb og udviklingen i antal og kønssammensætning. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift. 114: 42-55.

Berg, P., A.D. Fox, M. Frederiksen., A. Lehikoinen & T. Bregnballe 2026. Evidence of continued declines in overall abundance and proportion of females among spring migrating Baltic-breeding Common Eiders 2009-2024. - Ornis Fennica 103 (2), 97-110.

Christensen, T. & T. Bregnballe 2011. Status of the Danish breeding population of Eiders *Somateria mollissima* 2010. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift nr. 105, s. 195-205.

Christensen, T. & T. Bregnballe 2024. Status of the Danish breeding population of Common Eider *Somateria mollissima* 2020. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift nr. 118, s. 18-31.

Christensen, T.K., Bregnballe, T., Berg, P. & Frederiksen, M. 2025. Overvågning af ederfugl i Danmark 2025 i relation til adaptiv forvaltningsplan under AEWA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 18 s. – Fagligt notat nr. 68.

2025|xxDesholm, M., T.K. Christensen, G. Scheiffarth, M. Hario … & A.D. Fox 2002: Status of the Baltic/Wadden Sea population of the Common Eider *Somateria m. mollissima*. – Wildfowl 53: 167-203.

Ekroos, J., A.D. Fox, T.K. Christensen, I.K. Petersen … & M. Öst 2012: Declines among breeding Eider *Somateria mollissima* numbers in the Baltic/Wadden Sea flyway. – Ornis Fennica 89 (2), s. 81-90.

HELCOM (2025). HELCOM Red List II of Baltic Sea species in danger of becoming extinct. Baltic Sea Environment Proceedings No.205.

Holm, T. 2017: Overvågning af bramgås *Branta leucopsis* og edderfugl *Somateria mollissima* som ynglefugl. Aarhus Universitet, DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi, 2017. – Teknisk Anvisning fra DCE's Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestrisk natur A108.

IUCN rødliste, https://www.iucnredlist.org/ tilgået juni 2026.

Lehikoinen, P., M. Alhainen, M. Frederiksen, K. Jaatinen … & S. Nagy (compilers) 2022: International Single Species Action Plan for the Conservation of the Common Eider *Somateria m. mollissima* (Baltic, North & Celtic Seas, and

Norway & Russia populations) and *S. m. borealis* (Svalbard & Franz Josef Land population). – AEWA Technical Series No. 75, Bonn, Germany.